

Особливості виконання орнаментальної композиції з використанням стилізації природного аналога

Анотація. Робота присвячена аналізу графічного виконання орнаментальної композиції з використанням стилізації природного аналога. Визначено мету та види стилізації, основні вимоги до зарисовок природних форм. Схарактеризовано три основних типи орнаменту (у смугі, сітчастий, центричний) та особливості декоративної трансформації природних мотивів.

Ключові слова: стилізація, орнамент, природний аналог, графічне відображення, декоративна композиція.

Abstract. The work is devoted to the analysis of the graphic performance of an ornamental composition using the stylization of a natural analogue. The purpose and types of stylization, the main requirements for sketches of natural forms are defined. Three main types of ornament (in a strip, mesh, centric) and features of the decorative transformation of natural motifs are characterized.

Keywords: stylization, ornament, natural analogue, graphic display, decorative composition.

В основі орнаментальної композиції лежить декоративність. Декоративність – це засіб композиції, спрямований на виявлення суті і посилення виразності художнього твору. Декоративність передбачає:

а) узагальнення ліній – перетворення характеру ліній таким чином, що б виявлялися основні якості форм;

б) спрощення форми – трансформація реалістичної форми таким чином, що б загальний вигляд представляв контур, що більш спрощений;

в) ясність кольору – передбачає прояви певного кольору.

Дотримання даних умов приводить до художньої стилізації.

Стилізація в мистецтві – це процес надання твору рис іншого стилю. В образотворчому мистецтві за допомогою даного прийому предмети або фігури знаходять спрощені форми.

Основна мета стилізації – це перетворення реалістичного зображення в виразний і емоційний об'єкт. Для відображення такого об'єкта необхідно сконцентруватися на найголовнішому в ньому. Необхідно проаналізувати характер створення його форми, прибрати всі зайві деталі. [1]

Стилізація – це шлях до декоративного живопису, авангарду, абстракціонізму. Застосувати стилізацію означає створювати декоративний характер з реалістичної форми.

Стилізація може бути чотирьох видів:

а) реалістична стилізація, виявляється в двох характерах (теплий та холодний);

б) геометрична стилізація;

в) абстрактна стилізація;

г) комбінований вигляд.

Під час створення декоративної композиції питанню стилізації природних форм приділяється велика увага, оскільки дані об'єкти завжди доступні і робота з ними допомагає опанувати аналітичне мислення і способи оригінального вираження природи в трансформованих формах. Стилізоване зображення об'єктів, що вивчаються, дає можливість знаходити все нові оригінальні способи відображення дійсності, відмінні від фотографічного зображення.

У процесі декоративної стилізації природних мотивів можна піти двома шляхами: спочатку виконувати зарисовки об'єктів з природи, а надалі переробляти їх у бік виявлення декоративних якостей, або ж відразу виконувати стилізовану декоративну зарисовку, відштовхуючись від природних особливостей об'єктів. Обидва можливі залежно від того, який спосіб зображення близький авторові.

Попередня ескізно-зарисовочна робота – дуже важливий етап в створенні малюнка стилізованої композиції, оскільки, виконуючи натуральні зарисовки, художник глибше вивчає природу, виявляючи пластику форм, ритм, внутрішню будову і текстуру природних об'єктів. Ескізно-зарисовочний етап проходить творчо, кожен знаходить і відпрацьовує свою манеру, свій індивідуальний почерк в передачі всім відомих мотивів. [3]

Орнамент (від лат. ornamentum – прикраса) – це узор, що складається з впорядкованих елементів, що ритмічно повторюються. Будь-які орнаментальні композиції є впорядкованими та закономірними побудовами; велику роль у них грають мотиви, з яких вишиковуються орнаменти. Мотивом називається частина орнаменту – головний його елемент. Мотив може складатися з одного елемента (простий мотив) або з багатьох, оформлених в єдине ціле (складний мотив). Від того, наскільки виразно зображуються мотиви в композиції, залежить сприйняття всієї орнаментальної побудови. Орнаментальні композиції, в яких мотив ритмічно повторюється через однакові інтервали, називаються рапортним. Рапорт – мінімальна площа повторюваного візерунка, здатна без проміжків заповнити всю площину. [2]

Найпростіші орнаменти діляться на три основних типи:

– орнамент у смугі – бордюру, обмежений з двох сторін паралельними лініями називають лінійним або стрічковим, тобто якщо візерунок повторюється в одному напрямку, утворюється лінійний рапорт;

– орнамент сітчастий (нескінченний), відкритий (не замкнутий), його основні елементи – ритмічні одиниці, повторюються як у вертикальному, так і у горизонтальному напрямку. Конструктивну основу такого орнаменту становить рапортна сітка, тобто повторення певного мотиву по горизонтальних і вертикальних рядах.

– орнамент центричний, обмежений (замкнутий) з усіх боків, у будь-якій геометричній формі (квадраті, трапеції, колі, еліпсі, трикутнику тощо).

При роботі над ескізними зарисовками мотиву (наприклад, квітки) необхідно звернути увагу на характерні, найбільш яскраві його особливості, відмовившись від другорядних деталей. При цьому характерні особливості квітки можуть бути максимально утрировані і доведені до знаковості. Наприклад, якщо дзвіночок має подовжену форму, її можна витягнути активніше, а квітка кульбаби, наближена формою до круга, можна максимально округлити.

Потрібно також звернути увагу на ракурс змальовуваного об'єкту. При статичній композиції доцільніше уникати розворотів у три чверті, а використовувати вигляд зверху або збоку, розташовуючи мотив по вертикальній або горизонтальній осях.

У динамічній композиції розумно використовувати ракурси і нахили. У процесі декоративного зображення мотиву можливе вільне поводження не лише з розмірами елементів, але і із зміною пропорцій, якщо дана деформація виправдана композиційною метою, додає виразність і гостроту.

При декоративній трансформації змальовуваного мотиву найважливіше значення мають ті ділянки форми, де є вигини і злами. Саме вони будуть місцями для перетворення, особливо досягши ефекту статичності і динаміки в орнаментальній побудові.

Колір і колорит орнаментальної композиції теж підлягає перетворенню. Він може бути умовним, абсолютно відвернутим від натурального варіанту або заздалегідь задуманим.

Зображення тварин в орнаменті також вимагає певної умовності передачі. Зайве насичення деталями заважатиме цілісності силуету і ускладнюватиме загальне сприйняття композиції. Бажано, щоб силует не був дуже порізаний і вписувався в прості геометричні фігури. Природна форма повинна набувати умовно-декоративний сенс, при цьому в одному і тому ж мотиві правдивість зображення може поєднуватися з елементами міфологічної умовності.

При розробці орнаментального мотиву об'ємно-просторову форму доцільно перетворювати на площинну; при необхідності ж об'ємного зображення обов'язково використовувати узагальнення, умовності.

Список використаних джерел:

1. Білодід Ю. М., Поліщук О. П. Основи дизайну : навч. посіб. Київ : Вид. ПАРАПАН, 2004. 204 с.
2. Даниленко В. Я. Дизайн: підручник. Харків : ХДАДМ, 2003. 320 с.
3. Іванов С. Основи композиції : навчальний посібник. Львів : Світ, 2013. 229 с.
: іл.

